

Рукопис монографије колегинице Милане Живановић даје комплексну, прецизну и садржајну проблемску анализу совјетско-југословенских односно руско-српских односа у 20. веку кроз сагледавање питања настанка и одржавања руских гробних комплекса у Југославији у том периоду, као и југословенске културе сећања и односа Београда и Москве. Монографија је тематски заокружена, фактографски богата, изворно добро утемељена и представља значајан научни допринос изучавању комплексности односа између две државе и друштва.

Из рецензије проф. др Алексеја Тимофејева

Укупан утисак после читања ове књиге је да она превазилази уобичајене стандарде домаће историографске продукције. Посебношћу обраде, те заокруженошћу једне специфичне теме, комбиновањем методолошких приступа, разноврсношћу извора и литературе, слојевитиошћу теме, која укључује и политичку и друштвену и културну историју двеју држава и знатно већег броја народа, Милана Живановић је обогатила српску научну продукцију и на најбољи начин почела своју научну каријеру.

Из рецензије др Горана Милорадовића

Истражујући симболику споменика и танатополитичке праксе, ауторка је консултовала импресивну архивску грађу из десетина архивских установа у Србији и Русији, изнела значајне податке и пружила оригиналну научну анализу. Први пут је у једној историографској монографији обрађено питање гробних комплекса руских и совјетских војника и цивила на простору читаве Југославије у континуитету од једног века. Рад др Живановић ће представљати неизоставан наслов за све који ће се у будућности бавити сложеним питањем српско-руских и југословенско-совјетских односа.

Из рецензије др Олге Манојловић Пинтар

И КРСТ И ПЕТОКРАКА РУСКИ ГРОБНИ КОМПЛЕКСИ У ЈУГОСЛАВИЈИ У 20. ВЕКУ

Милана
Живановић

Милана Живановић
И КРСТ И ПЕТОКРАКА
РУСКИ ГРОБНИ КОМПЛЕКСИ
У ЈУГОСЛАВИЈИ У 20. ВЕКУ

Милана Живановић

**И КРСТ И ПЕТОКРАКА
РУСКИ ГРОБНИ КОМПЛЕКСИ
У ЈУГОСЛАВИЈИ У 20. ВЕКУ**

Београд, 2020.

Садржај

Предговор	7
Извори и литература	11
Увод	25
Руско-српски/совјетско-југословенски односи у 20. веку	25
Култура сећања и танатополитика	31
Руски гробни комплекси у 19. и почетком 20. века	35
1. Гробни комплекси руских војника погинулих у Првом светском рату у периоду од 1914. до 1991. године	55
1.1 Предвечерје рата – сахрана Николаја Хенриковича Хартвига	55
1.2 Гробни комплекси руских војника – бранилаца Београда, бораца са Солунског фронта и аустроугарских заробљеника у периоду од 1914. до 1918. године	72
1.3 Култура сећања, правна регулатива и гробни комплекси руских војника погинулих у Првом светском рату у периоду од 1918. до 1941. године	80
1.4 Спомен-костурница руских војника на Новом гробљу у Београду: танатополитика, симболика, комеморативна пракса и градња идентитета	113
1.5 Гробни комплекси руских војника погинулих у Првом светском рату у периоду од 1944. до 1991. године	162
2. Гробни комплекси руске емиграције у периоду од 1918. до 1991. године	169
2.1 Смрт у туђини	169
2.2 Гробни комплекси руске емиграције у периоду од 1918. до 1944. године	181
2.3 Гробни комплекси руске емиграције у периоду од 1944. до 1991. године	200
2.4 Сахране значајних личности руске емиграције	207
2.5 Споменици и надгробници припадника руске емиграције у периоду од 1918. до 1991. године	254

3. Гробни комплекси војника Црвене армије у периоду од 1941. до 1953. године	269
3.1 Култура сећања на Други светски рат у Југославији и њени актери	269
3.2 Гробни комплекси војника Црвене армије погинулих у Другом светском рату	277
3.3 Погребни ритуали у Југославији после Другог светског рата	305
3.4 Споменици црвеноармејцима у периоду од 1944. до 1953. године	329
4. Гробни комплекси совјетских војника у периоду од 1953. до 1991. године	361
4.1 Гробни комплекси војника Црвене армије погинулих у Другом светском рату у периоду од 1953. до 1991. године	361
4.2 Споменици црвеноармејцима у периоду од 1953. до 1991. године	403
4.3 Споменик совјетским ратним ветеранима на Авали	418
Закључак	431
Summary	439
Резюме	441
Прилози	445
Списак извора и литературе	497
Списак скраћеница	547
Именски регистар	549
Географски регистар	561